

روایت علیرضا افتخاری از آلبوم عاشورایی

آلبوم موسیقی «خروش بحر» از جمله آثار معتبر حوزه تولید ملودی‌های مرتبط با مضامین عاشورایی است که بیش از یک دهه از تولید و انتشار آن در فرآیند عرضه محصولات موسیقایی می‌گذرد.

به گزارش سایت خبری پرسون، عرصه تولید آثار موسیقایی مرتبط با مضامین و رویدادهای مذهبی و اعتقادی همواره جزو پرتعدادترین و در عین حال پرچالش‌ترین عرصه‌های فرهنگی هنری کشورمان بوده است که طی سال‌های متمادی دوشادوش سایر فعالیت‌های فرهنگی هنری مرتبط با این موضوع مورد توجه مخاطبان و هنرمندان قرار گرفته است.

تولیدات این حوزه اگر چه همواره در معرض اتهام‌های فراوان از جمله «سفارشی بودن» قرار داشته‌اند اما به دلیل حس و حال موجود در آن‌ها که برگرفته از باورها و اعتقادات نهفته در ضمیر بسیاری از مخاطبان بالقوه است، در اغلب موارد فعالیت در این حوزه را با استقبال هنرمندان مواجه کرده است.

همزمان با ایام سوگواری سیدالشهدا (ع) بر آن شدیم تا نگاهی اجمالی به تولیدات موسیقایی مختلف مرتبط با قیام عاشورا در کشورمان در قالب‌های گوناگونی چون آلبوم، موسیقی متن فیلم و سریال، اجرای زنده و مواردی از این دست داشته باشیم. در این چارچوب آنچه مورد توجه قرار گرفته و می‌گیرد، صرفاً مرور و یادآوری آثار برجسته حوزه موسیقی «عاشورایی» است که در سال‌های دور و یا نزدیک تولید و در بازار موسیقی عرضه شده‌اند. آثاری که طبیعتاً برخی از آن‌ها از درجه کیفی ممتاز برخوردار بوده‌اند و شاید برخی دیگر با انتقاداتی هم در موعود انتشار به لحاظ موسیقایی و محتوایی مواجه بوده‌اند اما همه در یک وجه اشتراک دارند و آن ماندگاری در حافظه جمعی دل‌بستگان ابا عبدالله (ع) است.

آلبوم «خروش بحر» اثری تولید شده در سال ۱۳۸۶ است که توسط مرکز موسیقی حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی به آهنگسازی فردین کریم خاوری و خوانندگی علیرضا افتخاری به مناسبت ایام سوگواری شهادت حضرت سیدالشهدا و یارانش پیش روی مخاطبان قرار گرفت. اثری در حوزه موسیقی ردیف دستگاهی ایران که در دستگاه‌های شور، چهارگاه، افشاری و دشتی منتشر شد و در آن نوازندگانی چون مسعود آرامش نوازنده سنتور، فردین لاهور نوازنده نی، شروین مهاجر نوازنده کمانچه و کمانچه آلتو، پریچهر خواجه نوازنده قانون، سهیل سان احمدی نوازنده تارباس، کاووس صابونی و محمد برزین نوازنده سه تار باس، مهرداد کریم خاوری نوازنده دف-دهل-تاس-طبل بزرگ و سنج و فردین کریم خاوری نوازنده سه تار به مدیریت تولید رضا مهدوی گروه اجرایی را تشکیل می‌دادند.

در این آلبوم که گویا با تیراژ ۱۰ هزار نسخه روانه بازار موسیقی شده بود قطعاتی چون «کاروان» با شعر سعدی، «سرو خدا» با شعری از محتشم کاشانی، «خروش بحر» با شعری از محتشم کاشانی، «فراق» با شعری از مهجور اصفهانی، «وداع» با شعری از محتشم کاشانی و آثار بی کلام با نام‌های «ربال ملائک» و «کیمیگران» در دسترس شنوندگان قرار گرفته بود. آثاری که به واسطه انتخاب اشعار و حضور هنرمندان معتبری چون علیرضا افتخاری که همواره حضور در تجربه‌های تازه و متفاوت را در جسورانه‌ترین شکل خود انجام داده توانست آلبوم قابل قبولی از فردین کریم خاوری با موضوعیت ایام سوگواری تقدیم مخاطبان کند.

این اثر موسیقایی به واسطه هنرمندان معتبری که داشت، تمام کوشش خود را کرده تا با اتکای به کلام مبتنی بر ادبیات فارسی و موسیقی ردیف دستگاهی ایران اثری را پیش روی مخاطبان قرار دهد که می‌تواند حرف‌هایی برای گفتن داشته باشد. اثری دارای پنج تصنیف، یک آواز و دو اثر بی کلام که بخش عمده‌ای از قطعاتش با اشعار محتشم کاشانی صاحب بند معروف «باز این چه شورش است که در خلق عالم است» مزین شده و توانسته سوگنامه موسیقایی ارزشمندی را پیش روی مخاطبان این گونه آثار موسیقایی قرار دهد.

علیرضا افتخاری: «وقتی از من برای حضور در این آلبوم دعوت شد به طور حتم علاقه مندی به محضر اهل بیت و حضرت سید الشهدا اولین انگیزه من برای حضور در آلبوم به عنوان خواننده بود به همین دلیل تمام تلاش خود را انجام دادم که به سهم خودم کاری را ارائه دهم که هم خودم برای حضور در آن لذت ببرم و هم شنونده با کار متفاوتی روبه رو شود امیرحسین دولتشاهی از منتقدان و نویسندگان حوزه موسیقی چندی پیش درباره این آلبوم موسیقایی نوشته بود:

«آهنگساز در نخستین قطعه آلبوم «خروش بحر» که در شور کار شده، این غزل عاشقانه سعدی را دستمایه سوگنامه خویش قرار داده است: «ای ساربان آهسته ران، کارام جانم می‌رود / و آن دل که با خود داشت، با دلستانم می‌رود. در این قطعه، کریم خاوری با تأکید بر غم نهفته در این غزل که برآمده از هجران معشوق است، غزل زیبای سعدی را به تصویری پرسوز از هجران غریبانه قافله سالار کاروان شهیدان کربلا بدل کرده است.»

تنها آواز آلبوم «خروش بحر»، اثری است در مایه دشتی: «گلی گم کرده‌ام، می‌جویم او را / به هر گل می‌رسم می‌بویم او را»... در این آواز پر سوز و گداز، فردین لاهور پور با نوای نی خود جواب آواز علیرضا افتخاری را داده است. نکته‌ای که باید درباره این آواز اشاره کرد، این است که این قطعه به دلیلی نامعلوم تنها در کاست آلبوم «خروش بحر» منتشر شد و در سی دی آن، این آواز وجود ندارد اما به هر روی این آواز در فضای مجازی در دسترس علاقه‌مندان است.

دیگر تصنیف آلبوم «خروش بحر»، که «سرو خدا» نام دارد و در مایه شور و دشتی است، با این مطلع آغاز می‌شود: «خبر از رفتن آن سرو روانم مدهید / بی خودم من، خبر از رفتن جانم می‌دهد.

این تصنیف نیز به مانند تصنیف نخست آلبوم، اثری است در سوگ واقعه جانسوز کربلا و چه بسا در رثای یلِ سروقامت دشت تفتیده کربلا، حضرت ابوالفضل العباس (ع)، ساخته شده باشد.

به جز این دو تصنیف، تصنیف‌های «فراق» و «وداع» نیز که اولی در افشاری ساخته شده و دومی در چهارگاه و بیداد، نیز بانگ ماتم و عزا و فراق را سر می‌دهند، اما تصنیف «خروش بحر» که در چهارگاه ساخته و خوانده شده است، افزون بر اندوه و ماتم، گوشه‌ای از شور و حماسه عاشورا و عاشوراییان را نیز با سوگ مصیبت کربلا همراه دارد.

در این قطعه که بر اساس مثنوی مولانا محتشم کاشانی ساخته شده، گویی بُغضی سرشار از دلیری و رشادت نهفته که با نوایی حزین و به ماتم نشسته می‌خواهد عظمت حماسه‌ی عاشورا و داغ جانکاه مصیبت آن را با هم فریاد بزند؛ و اوج این حالت آنجا است که علیرضا افتخاری به زیبایی و استادانه بُغض خویش، کریم خاوری آهنگساز، محتشم شاعر و همه دوستانان حضرت حسین (ع) را فریاد می‌زند که: خروش بحر از گردون گذشته / سرشک ابر از جیحون گذشته … تو نیز ای دل چو ابر نوبهاری / ببار از دیده هر اشکی که داری

افزون بر این پنج تصنیف و یک آواز، آلبوم «خروش بحر» دو قطعه بی کلام بسیار زیبا نیز دارد؛ یکی که در چهارگاه و بیداد ساخته شده و «بر بال ملائک» نام دارد و دیگری که با عنوان «کیمیاگران» در شور و دشتی پدید آمده و با زخمه‌های سه تار کریم خاوری می‌کوشد مخاطب را به اندیشه در عظمت آنچه در عاشورای سال ۶۱ هجری رقم خورد، وا دارد.

عشق به امام حسین (ع) اولین انگیزه ام بود

علیرضا افتخاری خواننده آلبوم عاشورایی «خروش بحر» هم چندی پیش بود که در گفتگویی ضمن روایت چگونگی تولید این اثر، انجام امور خیریه را بهترین برنامه اهالی موسیقی در روزهای سوگواری حضرت سید الشهداء (ع) توصیف کرد.

او گفت: «آلبوم «خروش بحر» سال ۸۶ به همت دوستان مرکز موسیقی حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی منتشر شد و با توجه به حال و هوای موسیقایی آن سال‌ها، تجربه متفاوتی برایم بود. کما اینکه تا آن زمان من هنوز آلبوم و یا اثری را پیرامون واقعه کربلا تولید نکرده و علاقه مند بودم زمانی فرا برسد که بتوانم کار ارزشمند و قابل توجهی را در شان حضرت امام حسین (ع) به مخاطبان موسیقی ارائه دهم. در آن آلبوم که به آهنگسازی فردین کریم خاوری تولید شد اشعاری از سعدی، محتشم کاشانی و مهجور اصفهانی در دستگاه‌های شور، دشتی، چهارگاه، افشاری و بیداد برای دوستانان حضرت سید الشهداء ارائه شده بود که نوازندگان خوبی چون شهرام غلامی بربط، مسعود ارامش مقدم سنتور، شروین مهاجر کمانچه، پریچهر خواجه قانون، مهرداد کریم خاوری و دیگر هنرمندان به عنوان نوازنده حضور داشتند که به دلیل حال و هوای عاشورایی اثر برای من کاری بود که فراموشش نخواهم کرد.»

این خواننده موسیقی ایرانی درباره انگیزه‌های خود برای حضور در این آلبوم موسیقایی توضیح داد: «وقتی از من برای حضور در این آلبوم دعوت شد به طور حتم علاقه مندی به محضر اهل بیت و حضرت سید الشهداء اولین انگیزه من برای حضور در آلبوم به عنوان خواننده بود به همین دلیل تمام تلاش خود را انجام دادم که به سهم خودم کاری را ارائه دهم که هم خودم برای حضور در آن لذت ببرم و هم شنونده با کار متفاوتی روبه رو شود.»

به هر حال آلبوم «خروش بحر» از جمله آثار معتبر و قابل اتکا در عرصه تولیدات موسیقایی مرتبط با محرم و صفر است که می‌تواند در زمره آثار با کیفیت این حوزه مورد توجه قرار گیرد. شرایطی که اگر چه در این سال‌ها دیگر کمتر می‌توان سراغی از آنها گرفت، ولی گام ارزشمندی برای حضور هنرمندانی است که مایلند در کارنامه فعالیت‌های هنری خود به چنین تجربه‌هایی نیز دست بزنند.

منبع: مهر